

ישיבת מיר
YESHIVAS MIR
YERUSHALAYIM

פרשות ראה
אב תשפ"ז

זמני כניסת ויציאת השבת

ירושלים	18:55	20:09
בני ברק	19:13	20:12
ציריך	20:00	21:45
וינה	20:07	21:33
אנטוורפן	21:01	22:16
פריז	20:51	22:13
לונדון	20:24	21:31

דבר הישיבה

שכר על 'השתדלות' ביזיוי הרבים

לפני עשרות שנים, בירושלים של מעלה, היה יהודי אחד שמסר את נפשו להרבות כבוד שמים, והיה נוסע מדי שבת בשבתו לכל מיני כפרים ומושבים נידחים, כדי לחזק שם יהודים ולהחזירם לאביהם שבשמים, הוא פעל באופן עצמאי, באותם ימים, בטרם נוצרו כל הארגונים הפועלים גדולות ונצורות לקירוב בני עם ה' לצור מחצבתם.

בתקופה מסוימת הרגיש אותו יהודי יקר שדבריו לכאורה אינם עושים רושם. דבר זה גרם לו חלישות הדעת, ונכנס למרן ראש הישיבה שה'ת הגר"ח שמואלביץ זצ"ל לתנות את הרגשי ליבו.

מרן הגר"ח הוציא ספר דברים והצביע על הפסוקים האמורים בפרשת המסית: "לא תאבה לו ולא תשמע אליו ולא תחוס עיניך עליו ולא תחמול ולא תכסה עליו", וכל כך למה? אומר הכתוב: "כי ביקש להדיחך", לא כתוב שהדיח, רק "ביקש", רצה וניסה, ועל זה בלבד מענישים אותו בכאלו עונשים נוראיים.

מעתה, אמר מרן רה"י הגר"ח, עמוד וחשוב, הרי מידה טובה מרובה פי חמש מאות, אם כן כמה שכר יש על "ביקש לקרב", אפילו אם איננו מצליח. כל שכן שבדרך כלל, אפילו אם לא רואים את הפירות על פני השטח, מכל מקום ודאי שהדברים פועלים ומשפיעים.

הנה הפשטותם צורת הישיבה, וקלטתם רוח ורצון הישיבה, ובזה עשייתם לכם חבורה לילך בעקבות רוח הישיבה, ובכל מקום שאתם נמצאים לקחתם זאת כאילו להיות עם הישיבה בין כתלי הישיבה!

(מסן המשגיח הגאון רבי ירחם ליטוביץ זצוק"ל ממיר)

בית מדרש

גליון שבועי לתלמידי, בוגרי וידידי ישיבת מיר | ראה 638

מתורת רבותינו

דרך הקפיצה בעבודת המידות

יקבל כדור בראש-ממילא הוא כבר "ידע" לרכוב ולדהור על התעלה ולעשות כל מה שנצטווה! היה המשגיח **רבי שלמה וולבה** זצ"ל מספר שרבי ירוחם מאוד התפעל מהסיפור ששמע, ובנה מכך יסוד מוסרי: כידוע יש להתקדם בעבודת השם בהדרגה, צעד אחר צעד כדי להצליח, בכל זאת קיים גם מהלך של קפיצה, שהאדם יודע שאם לא יבצע יירה: לדוגמא: אדם שסובל מהתפרצויות זעם יתקשה לתקן זאת בהדרגה, לאמור היום אכעס פעמיים ומחר רק פעם אחת. אלא עלי להחליט שדי! אני חייב להמשיך כי אם לא יורים בי! וכן, במהלך הזה, ניתן לעיתים לתקן מידה באופן דרמטי ולא בצעידה איטית ומדורגת, ושוב, לא שקפיצה היא הדרך הרגילה לתיקון המידות - אך אסור לשכוח שקיימת גם דרך זו!

לתת עליין

בפולין של לפני מלחמת העולם השנייה נאבקו תלמידי הישיבות להשגת פטור מהצבא. אך קרה ובחור גויס בכפיה לשרת מספר שנים בין גויים, חלקם אנטישמים. כאשר שב גיבור רוח שכזה לישיבת "מיר", שלם בגופו וברוחו, היה מרן המשגיח הגה"צ **רבי ירוחם ליטוביץ** זצ"ל מתחזק אותו אודות שירותו לפרטי פרטים, ומאזין בקשב רב לכל מה שסיפר. פעם חזר בחור מ"חיל הפרשים" ורבי ירוחם תהה כיצד יכולת בתור "ישיבה-בחור" לרכב על סוס? תיאר הבחור כך: המפקדים העמידו שורה של פרשים, וכל חייל היה צריך לעלות על הסוס ולדהור. בהמשך השטח הייתה תעלה חשופה ברוחב כמה מטרים - ועל הרוכב היה מוטל לדלג על התעלה! השתאה עוד יותר רבי ירוחם ושאל: הרי מעולם לא למדת לרכוב על סוס! מה קורה כאשר חייל אומר שהוא לא מסוגל לבצע דבר כזה? הבחור ענה בפשטות: בצד ניצב חייל עם נשק דרוך. המפקד מודיע שכל חייל שלא ימלא את המשימה

למה מכנה התורה את מקום המקדש - "המקום"

כי אם אל המקום אשר יבחר ד' אלקיכם מכל שבטיכם לשום את שמו שם (יב, יד)

בישיבה, בטוח הוא, כי בה אפשר לגדול ולצמוח, מה שלא ניתן בדורינו מחוץ לישיבות הקדושות. אולם, צריך לדעת שבהעדר ידיעה והכרה בסוד המקום לא יצמח האדם, רק כשהאדם חי ומכיר זאת יוכל להגביר חיילים ולנצל את הזמן והמקום. לכן אמרו חז"ל (ברכות ו.) "כל הקובע מקום לתפילתו אלהי אברהם בעזרו וכשמת אומרים עליו אי עניו אי חסיד" וכבר עמדו רבים על מאמר זה, מדוע ענין זה של קובע מקום מזכה לכזו טובה, אולם לדברינו הדבר פשוט, שגם תפילה תלויה בידיעה בסוד המקום, לכן קביעת מקום היא עיקר כה גדול ושכרו מרובה ודאי.

דעת תורה (ח"ו עמ' קלו)

ביטוי זה של "המקום" בו מכנה התורה את בית המקדש מופיע פעמים רבות בתורה, כגון: "כי אם במקום אשר יבחר ד' באחד שבטיך שם תעשה עולותיך" (לעיל ה.) "כי אם לפני ד' אלקיך במקום אשר יבחר ד' אלקיך" (לקמן יח.) "כי ירחק ממך המקום" (לקמן כ"א) אין זה ביטוי בעלמא, אלא בא הדבר לומר לכלל ישראל שבית המקדש הוא המקום עבורו והכל תלוי בו וכמו שעבור כל אילן יש את מקום הצמיחה שלו, כך בכל בריאה יש לאדם את מקום גידולו ומקום גידולו הוא: ארץ ישראל, ירושלים ובית המקדש ביהוד. היכן מקום הצמיחה שלנו כיום שלא זכינו עדיין לבנין המקדש שיבנה במהרה? כיום **מקום הגידול היחידי הם מקומות התורה, הישיבות הקדושות, אם נמצא האדם**

הטעם להתפשטות מחלת ה'נעדרוען' שהיא מעין שגעון

רק חזק לבלתי אכל הדם (יב, כג). וברש"י: לא בא הכתוב אלא להזהירך וללמדך עד כמה אתה צריך להתחזק במצוות, אם הדם שהוא קל להשמר ממנו שאין אדם מתאוה לו הוצרך באזהרתו ק"ו לשאר מצוות.

הקדוש ברוך הוא, ואף דברים הפשוטים גם כן מה שאינו יכול הוא רק מצד עול השכל. וזהו ענין אפשי בבשר חזיר אבל איני רשאי (רש"י ויקרא כ, כו). ובעוה"ר נתמוטטו ר"ל גדרי התורה, אשר גדרם באמת מגיע עד לשמים, ואצלנו גדרם אינם גדר, ויכול אדם לעבור את גדרה, כי רוח השטות שורה עליו, כידוע אין אדם עובר עבירה אלא אם כן רוח השטות שורה עליו (סוטה ג א). וידוע הוא כי לשוטה אין שום גדר, ולכן יכול הוא לעבור אף על גדרי התורה. וכן אנו הולכים ומתמוטטים ר"ל עד כי גדרי השכל גם כן אינם גדרים, וממש הוא עיר פרוצה, אפען פון אלע זייטען און מען קאהן גיין, וזהו פלא! אכן להבינו איך פרצנו כל הגדרים, הענישנו השי"ת מדה <

דרש מרן המשגיח הגה"צ **רבי ירוחם ליטוביץ** זצ"ל. הענין ללמדך עד כמה אינו יכול האדם לסמוך ולחיות על טבעי, אף על טבעי היותר טובים, כי אם תמיד להיות שומע וכפוף תחת עול השכל ועול התורה. וזהו ענין רק חזק לבלתי אכול הדם, שאפילו דם שנפשו של אדם תשקצתן ותגעל מהם גם כן אתה צריך חיזוק. עוד למדין מזה דבר נפלא. אמרו ז"ל, לא תוכל, יכול אתה אבל אינך רשאי (רש"י לעיל יב, יז), וידוע כי האדם בטבעו אינו משומר כי אם שמירת השכל, ואנו עם ישראל שמירת התורה היא חיינו, וזאת נקראת לא תוכל, אם כן אף ענין שמירת השכל גם כן נקראת על דרך זה לא תוכל, ונמצא כי תמיד האדם עומד תחת גזירת עולו של

מתורת רבותינו

ומאבד כח המחשבה, וגם חזק המחשבה, ואין לו שום גדר במחשבה, פשוט אין זאת כי אם מחלה היא, ועלינו לרפאותה מתחלה רפואת הנפש איך לחזקו ולתמכו, ובזה יתרפא גם הגוף, כידוע.

דעת תורה - בפרשתנו

והרפואה היא לחזק דברי תורתנו הק', ולעשות דבריה כגחלי אש, ולגדור פרצת דברי השכל, ובזה נרפא בע"ה גם לחזק גופינו, כי רפואת הנפש היא רפואת הגוף. והמבין יתבונן כי מחלת הנפש היא מחלת הגוף. ואין מחלה גדולה בהנפש כמו החטא, ובזה יחלה גם הגוף.

כנגד מדה, וזו היא מחלת הנערווען ר"ל, ותוצאותיה הן כי אין גם כן להגוף שום גדר, כידוע מחלת הנערווען שהיא מעין שגעון, אשר אין לו שום מעצור לא בדבורו, לא במדותיו, עד האט ניש קיין האלטונג (-מעצור), ואין לו שום גדר, וזהו המדה כנגד מדה, להבין איך שברנו ופרצנו כל הגדרים.

על מת - אסור לחבול, על תורה - מותר

בנים אתם לה' אלקים לא תגדדו (יד, א).

אבל על דברי תורה החסרים שפיר מותר לאדם לחבול בעצמו, כי באמת כן הוא שכיון שחסר לו מדברי תורה - שוב חייב אינם חשובים לכולם, ומותר לו אף לחבול בעצמו וכל שכן שצריך להשתגע בבכיה על ענין זה.

תפארת שמשון (להגה"צ רבי שמשון פינקוס זצ"ל)

הגר"ח שמואלביץ זצ"ל שנהנה יסוד אסור 'לא תגדדו' נכתב לפניו בתורה 'בנים אתם לה' אלקים' והיינו שמי שחובל בעצמו כאשר מת קרובו מראה בזה שמעתה שחסר לו אותו קרוב, חייב אינם חיים, ועל זה אמרה תורה הרי 'בנים אתם לה' אלקים' איך תאמר שחייך אינם חיים כשיש בורא אוהב קרוב אליך מאוד מאוד.

חז"ל (סנהדרין סח) מספרים, שבשעה שהוציאו את מיטת רבי אליעזר הגדול, היה רבי עקיבא מכה בבשרו עד שדמו שותת לארץ. והקשו בתוס' הרי דבר זה אסור משום "לא תגדדו", ותרצו שעל דברי תורה מותר ובביאור הענין שמעתי בשם מרן ראש הישיבה שה"ת

שבת מברכים אלול:

לנצל את סגולת ימי הרצון של אלול ולא לדחותה

שכשם שכאשר מגיעים אל מעיינות המרפא (באותם מעיינות היה הריפוי בשתיית מי המעיין) והיה ביטוי שמצוי היה לשמוע מאנשים מיד כשהגיעו למעיינות המרפא שהיו מניחים את החבילות והמזוודות בלי לסדרם והיו אומרים איש לרעהו: ראשית, בא ננצל את שהותנו פה ונלך לשתות מי המעיין, ואחר כך נסדר חבילותינו במקומם. כך היה מזרז את בני הישיבה לנצל מיד את סגולת ימי הרצון של אלול ולא לחשוב שיש לנו עוד זמן להתארגן כי לפנינו עדיין חודש שלם.

כשהוא נע ונד. נפשו של היהודי אינה מוצאת מנוח לעצמה, אלא כשהיא במקומה הטבעי כשהוא במישור הרוחני לשמה באה הנשמה לעולם, לכן מי שאינו שומר תורה ומצוות על אף כל כשרונותיו אינו יכול להיות בר דעת, אפילו לא במובן ההמוני.

רבי יוחנן היה רגיל בתחילת חודש אלול לומר, שחודש זה הוא ימי הבראה של הנפש, שכן הימים ימי רצון לקרבת השי"ת והם הריפוי והמזורז לנפש האדם. והיה אומר

סיפר הגאון רבי יחיאל מיכל פיינשטיין זצ"ל שבעת לומדו בישיבת מיר פגש פעם ברכבת את רבו מרן המשגיח הגה"צ רבי יוחנן ליבוניץ זצ"ל. סיפר לו המשגיח שהוא חוזר מאחד ממעיינות המרפא. הוא סיפר שפגש שם באחד מגדולי המנהיגי החילוניים, וסיפר שהבחין שהוא מוכשר מאד, אולם חסרה בו דעת.

הסביר רבי מיכל, שלימות הדעת היא תולדה של מנוחת הנפש ומנוחת האדם היא רק כשהוא מצוי בביתו ולא

מבאר רבותינו

גאונות בעשיית חסד בשלימות

ובו תדבקון (יג, ה). הדבק בדרכיו. גמול חסדים... כמו שעשה הקדוש ברוך הוא (רש"י)

תינוקת בת שנה. פלאפונים לא היו בנמצא באותן שנים, ולאשתו לא היתה ברירה אלא להתקשר מודאגת לבית מרן רה"י, ושאלה האם בעלה היה שם ומתי יצא. מרן הגר"צ ביקש את הטלפון ממי שענה, ברצונו להרגיע אותה אמר לה: שאכן בעלה היה אצלו והוא גם ראה את התינוקת החמודה. הוא הרגיע אותה שאין לה סיבה לדאגה, כך דיבר אתה למעלה מעשרים דקות! עד שהאברך הצליח להגיע לבית הוריו.

מתוך 'בכל לבבך'

באחת משכונות ירושלים יסע לבית מרן רה"י, ימסור לו את החבורה וישמח אותו ביום טוב. כאשר אשתו נוסעת לבדה לבית ההורים. ואכן, כשהגיע והראה את החבורה, שמח רה"י, נהנה מאוד והודה לו מאוד על שטרח במיוחד.

אותו אברך הזדרז לתחנת האוטובוס, אולם לדאבונו המתין זמן רב והאוטובוס בושש לבא מחמת חפץ חשוד, עד שהגיע הזמן שבו תנועת האוטובוסים מפסיקה מחמת החג הקרב. בינתיים זמן הדלקת הנרות קרב ובבית הוריו דאגה אשתו מאוד, מה עוד שאתה היתה

רגישותו של מרן רה"י הגאון רבי נתן צבי פינקל זצ"ל - לסבלו וכבודו של הזולת היתה מפעימה. כששמע על סבל ומצוקה של הזולת, ולו צרה וסבל קטנים, הדבר תפס את ליבו, לפעמים היה שואל, ומתעניין שוב ושוב, מה שלום פלוני, ולא נרגע עד שכעבור תקופה התברר לו שהעניין סודר.

באחת השנים הציע מרה"י הגר"צ בתחילת זמן אלול שכל בני חבורת הדף יכתבו חבורה. אחד האברכים שהצליח להשלים את החבורה בערב סוכות, וידע כמה ישמח הדבר את רבינו, החליט שבדרכו לבית הוריו

מכתבי רבותינו

כי האדם צריך תמיד לעלות למעלה

קללה, כי האדם צריך תמיד לעלות למעלה למעלה וזאת היא צריך להיות נקודת עבודתו תמיד להכיר גדלותו ית', אשר אין תכלית ליכולתו ולהטבתו ית', אשר מחייב הכרת טובתו ית' להיות בבחינת עבד אליו ית'.

אולי יהי בידי לקרב את האברך... כי כדאי מאד לקרב אותו בדברים כי ע"י יתקרב עוד מי מהאברכים כי כן דרכי בני אדם על מי שגדול בתורה

במכתב לתלמיד (יום ה' פר' ראה שנת תשי"ז) כותב הגה"צ המשגיח רבי יחזקאל לוינשטיין זצ"ל אור יחזקאל - מכתבים (מכתב רנז):

נתעוררתי היום, יעין ידידי בדברי ספורנו בפ' השבוע ראה אנכי נותן ברכה וקללה, שלא יהי ענין על אופן בינוני כמו שהוא המנהג ברוב, מה נורא הוא הענין כי האדם צריך לידע כי אופן בינוני הוא עומד ח"ו בגדר

וזאת היא צריך להיות נקודת עבודתו תמיד להכיר גדלותו ית', אשר אין תכלית ליכולתו ולהטבתו ית', אשר מחייב הכרת טובתו ית' להיות בבחינת עבד אליו ית'.

הגאון רבי משה בן מרן רה"י הגרא"י פינקל זצ"ל

עשרים ושתים שנה לפטירתו | כ"ח באב תשס"ד - תשפ"ו

בסיום הערב סירב רבי משה לקחת מונית מכספי הישיבה, וביקש מאחד הנוכחים טרמפ לתחנת הרכבת כדי לשוב למעונו. בארונותיו שמר פתקים רבים בהם ניהל רישום מדוקדק של כל פרטות, כעל אוצר גדול, כדי למנוע כל חשש של שימוש בכסף שאינו שלו.

הסתפקות במועט ודלות בביתו

מדת הנתינה והחסד שלו כלפי הישיבה עמדה בניגוד מוחלט לדלות בה חי בביתו. באחת מנסיעותיו הראשונות לחו"ל שהה בארה"ב כשנה שלימה. באותם ימים הגיעה הרבנית שולמן (בת הגר"א שר זצ"ל) לבקר בביתו, ונחרדה לגלות בית ריק מכל ריהוט בסיסי – ללא מקרה, תנור או מכונת כביסה, קירות ללא סיד, וארון בגדים שהוחלף במוט פשוט. משירדה לביתו של האב, הגרא"י, וסיפרה לו על כך בדמעות, נאנח ראש הישיבה והשיב: "כמה פעמים ביקשתי ממנו שייקח כסף לצרכי הבית, ואינו רוצה ליקח ממני אפילו פרוטה!". לאחר שהפצירה בו, אמר הגרא"י פרקי תהלים בדמעות: "עבור מספר ימים זכה רבי משה בהגלה על דירה בבת-ים; הוא מכר את כרטיס הזכייה, נתן חומש לישיבה, וביתרת הכסף רכש את הציוד הבסיסי לביתו.

גם רעייתו הרבנית ע"ה עמדה לימינו במסירות נפש, וקיבלה את הנהגתו בדומיה. כשחזר מאותה נסיעה ארוכה, ידיו היו ריקות מכל מתנה, שכן הקפיד על כל פרטות שהיא קודש לישיבה. תלמיד שהבחין בכך תחב למזוודתו בקבוק שמפו לרחיצה – וזה היה הפרט היחיד שהביא עמו עבורה, חפץ אותו שמרה הרבנית והוקירה במשך שנים ארוכות.

הליכותיו: אצילות, הלכה ועסק התורה

רבי משה שילב בחייו את תורת מיר יחד עם האצילות הסלבודקאית. הוא הקפיד הקפדה יתירה שלא יהיה רבב בבגדו, הנהגה אותה שמר אף בימי האחרונים בבית החולים. כשנזקק למקל הליכה, החזיק שניים – אחד לחול ואחד לשבת, והקפיד שלא לטלטל את של החול מחמת מוקצה. נכדתו העידה כי בדרכו לבית הכנסת נמנע מללכת בשביל שאינו סלול, והעדיף להקיף בניינים במשך דקות ארוכות כדי להלך בדרך כבודה כמאה לבין תורה. דקדוקו בהלכה הקיף את כל אורחות חיו; במכתב שכתב לרעייתו עת נסע באוניה לחו"ל, ציין כי חרף קשיי <

היתה: "משה לערנט גוט!" (משה לומד טוב!). כן העיד הגאון רבי יעקב שיף בשם חותנו מרן הגר"י זצ"ל שאמה: "הגאון ר' משה זצ"ל הוא אדם נאמן, והוא האדם שאפשר לסמוך עליו בכל תחום וענין". הערכה זו באה לידי ביטוי מיוחד בכך שהגר"י הפקיד בידו – יחד עם בנו הגר"ד זצ"ל – לערוך ולהגיה את כתב היד של אביו מרן הגר"ח זיע"א על הרמב"ם, ולהכינו לדפוס. רבי משה שמר זאת בסוד כל ימיו. הדבר התגלה רק שנים רבות לאחר מכן, כאשר בנו הגרא"ב זצ"ל כתב מאמר תורני, ורבי משה העיר לו על פרט מסוים בצורת הכתיבה. כששאלו בנו לפשר הדבר, השיב כי בעת שערך את 'חידושי רבנו חיים הלוי הורה לו הגר"י את כללי הכתיבה, ופסל צורת כתיבה מעין זו.

ביטוי נוסף להערכת הגר"י לחידושי ספר הגר"מ זצ"ל לבנו בהזדמנות נדירה. באותם ימים אמר בפני מרן הגר"י מערכה ארוכה בסוגיית "אור שסופו לנוח". הגר"י שיבח מאד את דבריו, ואף הזכיר את חידושיו בשיעור שמסר באותו היום (הדברים מודפסים כיום בחידושי הגר"י על הש"ס).

הקמת הישיבה בארץ ישראל ומסירות נפשו עבורה

טרם פרץ מלחמת העולם השנייה חזר רבי משה לישיבת מיר. ותיקי הישיבה זכרו היטב כיצד ניגש כחון בתפילת ערבית במוצאי שמחת תורה – התפילה האחרונה של הישיבה בעיירה מיר. משם גלה עם הישיבה, ובשנת תש"א עלה לארץ ישראל עם אביו זצ"ל. בשנת תש"ו נשא לאשה את הרבנית נחמה איידל ע"ה, בת הגר"מ לוי זצ"ל.

בארץ ישראל עמד רבי משה לימן אביו ושימש כאיש אמונו בכל ענייני הציבור, ובפרט בהקמת הישיבה. כאשר החליט הגרא"י להקים משכן קבע בשכונת בית ישראל, היה רבי משה העושה והמעשה. הוא טרח במסירות נפש עצומה ומיעט בשינה למען המטרה.

במשך שנים רבות נסע לחוץ לארץ לשחר את פתחי הנדיבים למען החזקת הישיבה. הוא עבר בזיונות רבים כמקובל בעבודת השדר"ם, אך נשא אותם בדומיה ובהשלמה, מתוך תחושת "ונפשי כעפר לכל תהיה". נקיות כפיו בכספי ציבור היתה פלאית. הגאון רבי יצחק בודנר שליט"א העיד כי השתתף עמו בדינר בו נאסף סכום עתק של כ-50,000\$, ולמרות זאת,

הגאון רבי משה פינקל זצ"ל, ניחן בשילוב נדיר של גדלות עצומה בתורה, ישרות והבנה מעמיקה, יחד עם ענוות חן שאין לה אח ורע ומסירות נפש למען קיומה של ישיבת מיר. כל ימיו ברח מן הכבוד והפרסום, ובחר להצניע את עצמו ואת כוחותיו, עד שהיה נראה כמי שאינו.

ניקתו ממצוקי ארץ

רבי משה זצ"ל נולד בעיירה מיר שבפולין ביום כ"א מנחם אב ה'תר"ע, לאביו מרן ראש הישיבה הגרא"י פינקל זצוק"ל ולאמו מרת מלכה ע"ה. בילדותו עוד זכה להכיר ולהסתופף בצל זקינו, אבי-אמו, רבה וראש ישיבתה של מיר הגאון רבי אליהו ברוך קמאי זי"ע.

בשחר נעוריו נסע ללמוד בישיבת כנסת ישראל בסלבודקא, שם יצק מים על ידי זקינו הגדול הגה"צ רבי נתן צבי פינקל זי"ע – ה"סבא" מסלבודקא. משם עבר ללמוד בתלמוד תורה בקלם, מקום שהטביע את חותמו על אישיותו, ושם קבע חברותא עם הגאון רבי דוד פוברסקי זצ"ל, שעל אף שהיה מבוגר ממנו לימים, קירבו והעריכו עד למאד. כמנהג אביו בבחרותו, נדד רבי משה בין מקומות התורה ולמד אצל גדולי מרביצי התורה שבדור הקודם, ובהם הגר"א ווסרמן הי"ד, הגר"ש היימן זצ"ל, הגר"ש שקאפ זצ"ל, והגר"פ פרוסקין זצ"ל. באותן השנים אף זכה להקביל את פניו של מרן ה"חפץ חיים" זיע"א וקיבל ממנו ברכה לאריכות ימים, ברכה שהתקיימה במלואה.

אצל מרן הגר"ז מבריסק

מקום לימודו האחרון בשנות בחרותו היה בבריסק, שם למד במשך כשלוש שנים אצל מרן הגאון הגר"י סולובייצ'יק זיע"א. רבי משה נמנה על קבוצת הבחורים המובחרים ששלח אביו ממיר ללמוד בבריסק. מרן הגרא"י ממיר החזיק מכיסו מדי חודש את בחורי מיר שלמדו אצל הגר"י, ושלח את המלגה (בסך 25 זלאטעס) ביד בנו הנאמן רבי משה, שהיה אחראי על החלוקה.

מרן הגר"י החשיבו והעריכו בצורה מופלגת על מידת הישרות והעמקות שהיו לו. הגאון רבי אליעזר פלצינסקי זצ"ל סיפר, כי פעם ביקר מרן הגרא"י אצל הגר"י והתעניין אודות בחור מפורסם שניחן בכישרון גדול ולמד שם, אולם תשובתו של הגר"י

< הדרך אינו מכניס לפיו ממאכלי האוניה, והוא ניזון אך ורק מצידה יבשה שהכין מראש.

עסק התורה שלו היה בצנעא ובהסתה, כדרכו של ה"סבא" מסלבודקא. את שעות הלילה המאוחרות, כאשר בני הישיבה ישנו ולא נזקקו לעזרתו, ניצל כדי לשקוע בלימוד בתורה, מבלי להבליט זאת כלל. הוא נמנע בקפדנות מסמירת שיעורים רשמיים, וכשלמד בהיכל הישיבה עשה זאת בפשטות, כשהוא מתפלפל בסוגיות עם התלמידים שישבו בסמוך אליו.

ליבו הפתוח לתלמידי הישיבה

התייחסותו לכל תלמיד ואברך בישיבה היתה לשם

דבר. הוא הכיר כל אחד בשמו, וזכר את בני הישיבה אף עשרות שנים לאחר שעזבו. ההתעניינות שלו היתה כנה ולבבית. אברך שלמד עם נכדו העיד, כי בסיום הלימוד שאל אותו הגר"מ לשמו, ומיד החל להתעניין בשלום חמיו וסבו, אשר למדו בישיבה עשרות שנים קודם לכן.

אף בימיו האחרונים, כשהיה מאושפז במצב קשה, לא פסק זיכרונו. כשנכנס רופא בכיר לטפל בו, שאלו הגר"מ: "זכורני שלפני כך וכך שנים למד בנך בישיבה, האם נכון הדבר?". הרופא הנדהם לא האמין כי חולה במצב כה קשה ממשיך לחשוב ולזכור את תלמידי הישיבה לפרטי פרטים.

בשלהי ימיו נזדכך בייסורים וקיבלם בדומיה ובצלילות הדעת. על מאמר הגמרא "נאמן כפוף נאמן פשוט", העיד בנו הגר"ב זצ"ל כי לאחר שנפל הגר"מ בביתו וניצל מפגיעה חמורה עקב כפיפות קומתו, התבטא הגר"מ: "חסד עשה עימי הקב"ה שעשה את גבי כפוף... גם כפיפות הקומה שלי ניתנה לי במתנה".

הגר"מ זצ"ל נתבקש לישיבה של מעלה ביום כ"ח מנחם אב ה'תשס"ד, והוא בן צ"ד שנים, יום שבו הוכנס בבריתו של אברהם אבינו. הלווייתו יצאה מהיכל ישיבת מיה, ונטמן בחלקת אבותיו בהר המנוחות. תנצב"ה.

מסמך היסטורי נדיר מלפני יותר משישים שנה: "למען הצלת הישיבה": זעקתו של מרן הגרא"י והשליחות הגורלית

כאב זה, מודיע ראש הישיבה על תוכנית לרכישת מגרש חדש סמוך לישיבה, במטרה לבנות חדרי פנימייה ולימוד מרווחים, ואף "מחלקה מיוחדת תקם עבור צעירים חדשים".

כדי לממש את שתי המטרות העצומות הללו – כיסוי חובות העתק של העבר מחד, ובניית עתיד הישיבה מאידך – מתחנן הגרא"י בפני נדיבי העם ליטול על עצמם הוראת קבע של מאה דולר לשנה, ואף מבקש מאלו שהתחייבו בעבר לשלם את חובם, כי הצורך הוא "ממש חוב קדוש... למען הצלת הישיבה".

וכאן, בפסקת הסיום של מכתב גורלי זה, מתגלה דמותו של השליח, האיש שעליו הוטלה המלאכה הכבירה לכתת את רגליו מעבר לים ולהביא את פת לחמם של מאות בני הישיבה. בחרדת קודש ובאמון מוחלט כותב מרן הגרא"י:

"בני הרב משה הי"ו מבקר כעת בארה"ב ותקותי שימצא אצל כב' עזרה ראוי' לשמה למען הצלת הישיבה וחפץ ה' יצליח בידו. בזכות זה תתברכו אתם וב'ב' בבריאות הגוף וברוב אושר ועושר, ותזכו לראות בטוב ירושלם".

שורות אלו מעניקות משמעות מצמררת למסירות נפשו של רבי משה זצ"ל. באותם ימים בהם שהה בגפו בארצות הברית חודשים ארוכים, כשהוא מותיר מאחוריו את רעייתו וילדיו בבית דל וחסר כל, הוא לא נסע כשד"ר מן המניין. הוא נסע כאיש מבטחו של אביו הגדול, כשעל כתפיו הענוות והכפופות מונחת לא פחות מ"הצלת הישיבה". מכתב זה הוא עדות חיה לכובד המשא שרבי משה נשא בדומיה, מבלי ליטול לעצמו שום כבוד או הנאה, כשהוא מקדיש את כל ישותו לקיומו של עולם התורה.

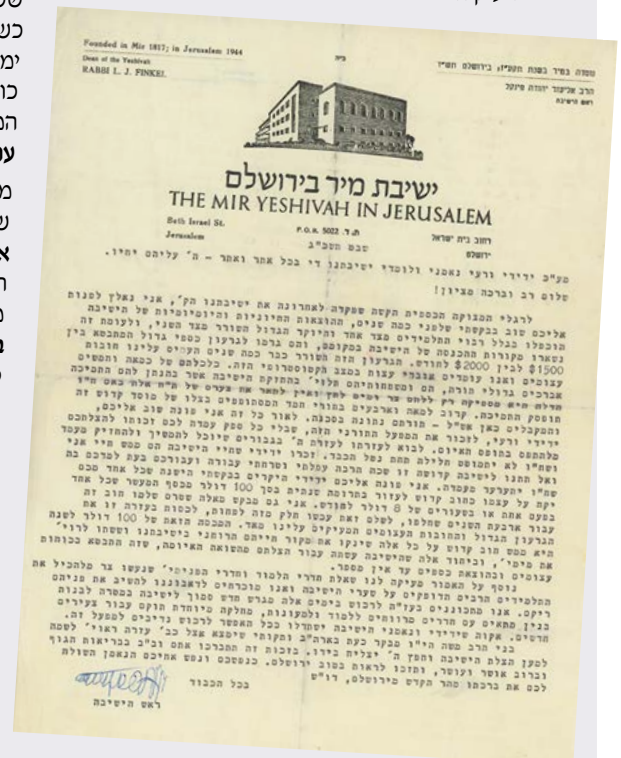
מדם לבו של נשיא הישיבה, החושפת את המציאות הכלכלית הנוראה שעמה התמודדה ישיבת מיר באותן שנים, ואת עול המסע שהוטל על בנו חביבו.

ראשית, מתאר מרן הגרא"י זצ"ל את ה"מצוקה הכספית הקשה" שפקדה את הישיבה. הוא מסביר כי ההוצאות החיוניות הוכפלו, הן בשל ריבוי התלמידים המבורך והן בשל היוקר הרב ששרר אז בארץ. בעוד שמקורות ההכנסה נותרו כשהיו, הדבר יצר גירעון חודשי עצום לאותם ימים, בסך של 4,500 עד 2,000 דולרים. במילים כואבות מתאר ראש הישיבה כיצד הגירעון המצטבר העמים עליהם חובות עצומים: **"ואנו עומדים אובדי עצות במצב הקטסטרופי הזה".**

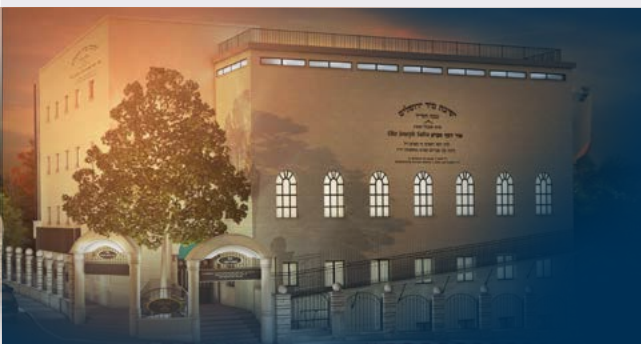
מרן הגרא"י פורט במכתבו את המשא הכבד שהוא נושא עליו: כלכלתם של **"מאה וחמשים אברכים גדולי תורה, הם ומשפחותיהם"**, אשר תלויה לחלוטין בתמיכת הישיבה. לצדם, מתחנכים בישיבה **"קרוב למאה וארבעים בחורי חמד המסופפים בצלו של מוסד קדוש זה"**, שכל כלכלתם ומחייתם (אש"ל) מוטלת על הנהלת הישיבה. במילים נוקבות כותב הגרא"י כי תמיכה זו היא עבורם **"רק לחם צר ומים לחץ"**.

אך אהבת התורה של מרן הגרא"י אינה יודעת גבולות. חרף ה"מצב הקטסטרופלי" והחובות המעיקים, הוא חושף בחלקו השני של המכתב את חזונו הגדול להרחבת גבולי הקדושה. הוא מצר על כך שחדרי הלימוד והפנימייה צרים מלהכיל את התלמידים, עד כדי כך ש"אנו מוכרחים לדאבוננו להשיב את פניהם ריקם". מתוך

מסמך היסטורי נדיר ומפעים, השופך אור יקר על גודל המשא שהונח על כתפיו של רבי משה זצ"ל, נחשף כעת מתוך איגרת קודש ששיגר אביו, מרן ראש הישיבה הגה"ח רבי אליעזר יהודה פינקל זצוק"ל, בחודש שבט תשכ"ג. המכתב, המופנה אל "נאמני ולומדי ישיבתנו די בכל אתר ואתר", אינו עוד מכתב התרמה שגרת; זוהי זעק

לתרומה מהירה לחצו כאן

24
שעות
ביממה

מוקד החזקת התורה
02-5410933